

До разової спеціалізованої ради ДФ 05.051.001

Закладу вищої освіти
«Подільський державний університет»

РЕЦЕНЗІЯ

кандидата економічних наук, доцента кафедри енергозберігаючих
технологій та енергетичного менеджменту Закладу вищої освіти

«Подільський державний університет»

ПЕЧЕНЮКА Андрія Васильовича

на дисертаційну роботу ГУКА Ярослава Володимировича

на тему: «Альтернативна енергетика як фактор ефективного
розвитку сільських територій» на здобуття наукового ступеня доктора
філософії за спеціальністю 051 «Економіка», галузі знань

05 «Соціальні та поведінкові науки» подану до захисту у разовій
спеціалізованій вченій раді Закладу вищої освіти

«Подільський державний університет»

Актуальність теми дисертаційного дослідження. Протягом останніх десятиріч у світі спостерігається зростаючий попит на відновлювані джерела енергії (ВДЕ) через вичерпність традиційних енергоресурсів, нестабільність цін на енергоносії та необхідність боротьби зі змінами клімату. У цьому контексті альтернативна енергетика виступає важливим інструментом досягнення цілей сталого розвитку.

Сільські території мають значний потенціал для розвитку альтернативної енергетики. Вони характеризуються доступністю земельних ресурсів, можливістю використання аграрних відходів для виробництва біоенергії, а також сприятливими умовами для впровадження сонячних і вітрових електростанцій. Це відкриває можливості для підвищення енергетичної незалежності громад, зменшення енергетичних витрат, створення нових робочих місць, розвитку підприємництва та зміцнення місцевих бюджетів.

Крім того, розвиток альтернативної енергетики на сільських територіях сприяє вирішенню екологічних проблем. Використання ВДЕ дозволяє

скоротити викиди парникових газів, мінімізувати вплив на довкілля та забезпечити раціональне використання природних ресурсів.

Наукове обґрунтування та практичне впровадження альтернативної енергетики у сільській місцевості є важливим фактором для забезпечення сталого розвитку цих територій. Тема дослідження має стратегічне значення для України, оскільки відповідає національним пріоритетам у сфері енергетичної безпеки, екологічної політики та регіонального розвитку.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Кваліфікаційно-наукова робота виконана відповідно до тематики навчально-наукового інституту бізнесу і фінансів «Формування стратегії та пріоритетів інноваційного розвитку аграрного сектору економіки в умовах глобалізації» Закладу вищої освіти «Подільський державний університет» (державна реєстрація №0114U007032), а також у межах науково-дослідних проєктів кафедри менеджменту, публічного управління та адміністрування, зокрема теми «Удосконалення системи управління розвитком суб'єктів господарювання та сільських територій» (державна реєстрація №0123U103852). Головний внесок автора полягає у теоретичному та методичному обґрунтуванні, а також економічному аналізі впливу альтернативної енергетики на розвиток сільських територій.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і пропозицій. Наукові положення, висновки та пропозиції, викладені в дисертаційному дослідженні мають високий рівень обґрунтованості. Це досягається завдяки системному підходу до дослідження, використанню сучасних методів аналізу та залученню значного обсягу емпіричних даних.

У роботі узагальнено та систематизовано наукові підходи до вивчення альтернативної енергетики як складової сталого розвитку сільських територій. Автором критично переосмислено сучасні теоретичні концепції та адаптовано їх до умов розвитку аграрного сектору економіки України. Це забезпечує логічну взаємозв'язність між теоретичними положеннями та запропонованими практичними рекомендаціями.

Для досягнення цілей дослідження використано комплекс сучасних методів, зокрема: економіко-статистичний аналіз (для оцінки потенціалу

використання відновлюваних джерел енергії у сільській місцевості), системний підхід (для аналізу взаємозв'язків між альтернативною енергетикою та соціально-економічним розвитком сільських територій), методи моделювання, що дозволили кількісно оцінити вплив розвитку альтернативної енергетики на ключові показники соціально-економічного розвитку.

Наукові положення, висновки та рекомендації, представлені у дослідженні, є ґрунтовними, достовірними та добре аргументованими. Вони спираються на застосування комплексу загальнонаукових і спеціалізованих методів дослідження. У роботі проаналізовано широкий спектр вітчизняних і зарубіжних наукових праць, що охоплюють питання розвитку традиційної енергетики, альтернативних джерел енергії, функціонування енергетичних ринків і підвищення енергетичної безпеки національної економіки. Крім того, дослідження враховує положення законодавства та нормативно-правові акти України, що регулюють розвиток енергетичного сектору та забезпечення енергетичної безпеки.

Результати дослідження відзначаються високим рівнем достовірності та обґрунтованості з огляду на те, що при опрацюванні значних статистичних та фактологічних даних здобувач використовував офіційні статистичні дані Державної служби статистики України, Державного агентства з енерго-ефективності та енергозбереження України.

Практичне значення отриманих результатів. Результати дослідження мають значне практичне значення, оскільки спрямовані на вирішення актуальних завдань сталого розвитку сільських територій через впровадження альтернативної енергетики.

Зокрема, розроблені пропозиції щодо використання місцевих ресурсів для виробництва енергії з відновлюваних джерел, зокрема біомаси, сонячної та вітрової енергії, сприяють підвищенню ефективності господарської діяльності та створенню нових джерел доходів для громад. Рекомендації щодо впровадження децентралізованих систем енергопостачання дозволяють зменшити залежність від централізованих постачальників енергії та забезпечити стабільність енергопостачання у віддалених населених пунктах. Реалізація запропонованих заходів сприяє розвитку місцевої економіки через

створення робочих місць у сфері альтернативної енергетики, залучення інвестицій у регіон, а також зростання податкових надходжень до місцевих бюджетів.

Розроблено конкретні рекомендації для органів влади щодо стимулювання проєктів у сфері альтернативної енергетики, розробки локальних стратегій енергетичного розвитку та залучення громад до участі у цих проєктах. Отримані результати можуть бути використані для гармонізації місцевих підходів до енергетичного розвитку з національними та міжнародними стратегіями енергетичної безпеки та сталого розвитку.

Повнота викладення основних наукових результатів в опублікованих працях. За темою кваліфікаційно-наукової роботи автором опубліковано 8 наукових праць, з яких 4 статті – у наукових фахових виданнях України, 1 стаття – у науковому виданні, включеному до міжнародних наукометричних баз даних, 3 публікації – у збірниках матеріалів науково-практичних конференцій.

Дискусійні положення та зауваження щодо роботи. Позитивно оцінюючи результати дослідження здобувача, відзначимо, що у кваліфікаційно-науковій роботі містяться окремі положення, які можуть слугувати предметом наукової дискусії, зокрема наступні:

1. У роботі кілька разів зустрічаються твердження, що альтернативна (відновлювальна) енергетика «дозволяє забезпечити енергетичну незалежність». Вважаю, що в сучасних умовах України краще використовувати твердження «сприяє забезпеченню енергетичної незалежності».

2. У частині, де зазначено суб'єктів, які роблять значний внесок у розвиток альтернативної енергетики, варто було б відмітити конкретні інституції, громадські організації, які спрямовують свою діяльність на підтримку галузі, і які мають значні здобутки у цій діяльності.

3. У розділі 1 при аналізі досвіду розвитку альтернативної енергетики країнах ЄС потребує аргументації твердження про нижчу собівартість «відновлювальної» енергії порівняно, наприклад, з атомною.

Водночас, наведені зауваження мають окремий характер, тому не знижують достатньо високий науковий рівень дисертації і не впливають на її загальну позитивну оцінку.

Загальний висновок. Кваліфікаційна наукова праця ГУКА Ярослава Володимировича на тему: «Альтернативна енергетика як фактор ефективного розвитку сільських територій», що подана на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 051 «Економіка», є самостійно виконаним та завершеним науковим дослідженням, спрямованим на дослідження процесів впровадження альтернативної енергетики на сільських територіях з метою визначення їх впливу на ефективність соціально-економічного розвитку та розробки практичних рекомендацій щодо їх оптимізації.

Загалом робота відповідає вимогам Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України №44 від 12 січня 2022 року (із змінами, внесеними згідно з постановами Кабінету Міністрів України №341 від 21.03.2022 р. та №502 від 19.05.2023 р.), і може бути представлена для офіційного захисту в разовій спеціалізованій вченій раді, а її автор, ГУК Ярослав Володимирович заслуговує на присудження ступеня доктора філософії зі спеціальності 051 «Економіка» галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки».

Рецензент:

Кандидат економічних наук, доцент
кафедри енергозберігаючих технологій
та енергетичного менеджменту
Закладу вищої освіти «Подільський
державний університет»

Андрій ПЕЧЕНЮК

Учений секретар ЗВО «ПДУ»
кандидат сільськогосподарських наук,
доцент

Олена КОБЕРНЮК

«14» лютого 2025 р.